

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

CBN-advies 2020/XX – Verplichting voor bepaalde VZW's, IVZW's en stichtingen om een jaarverslag op te stellen

Ontwerpadvies van 8 juli 2020

I. Inleiding

1. De Commissie voor boekhoudkundige normen is om advies gevraagd in verband met de verplichting voor bepaalde VZW's, IVZW's en stichtingen om gelijktijdig met de jaarrekening een jaarverslag neer te leggen bij de Nationale Bank van België.
2. Voor de inwerkingtreding van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (hierna: WVV) waren de bestuursorganen van VZW's, IVZW's en stichtingen niet verplicht een jaarverslag op te stellen. Sinds de inwerkingtreding van het WVV moeten de bestuursorganen van de andere dan de kleine VZW's, IVZW's of stichtingen wel een jaarverslag opstellen dat tegelijk met de jaarrekening moet worden neergelegd. Deze verplichting wordt bepaald in artikelen 3:47, § 7, tweede lid; 3:48 (VZW's en IVZW's); 3:51, § 7, tweede lid en 3:52 (stichtingen) WVV.
3. In dit advies licht de Commissie toe welke VZW's, IVZW's en stichtingen een jaarverslag dienen op te stellen en vanaf wanneer deze verplichting van toepassing is.

Voor wat betreft het jaarverslag, verwijst de Commissie naar artikelen 3:48 (VZW's & IVZW's) en 3:52 (stichtingen) WVV. De Commissie wenst het belang te benadrukken van deze twee dwingende bepalingen waarvan de VZW's, IVZW's en stichtingen niet kunnen afwijken. Worden de bepalingen niet correct toegepast, kan het bestuursorgaan aansprakelijk worden gesteld. Alle in deze twee artikelen opgenomen informatie moet in het jaarverslag kunnen worden teruggevonden.

II. Verplichting om een jaarverslag op te stellen

A. Toepassingsgebied *ratione personae*

4. De verplichting om een jaarverslag op te stellen, heeft betrekking op de andere dan de kleine VZW's, IVZW's of stichtingen, anders gezegd de VZW's, IVZW's of stichtingen die op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar ten minste twee van volgende criteria overschrijden¹:

- jaargemiddelde van het aantal werknemers: 50;
- jaaronzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde: 9.000.000 euro;
- balanstotaal: 4.500.000 euro.

Bovendien heeft het al dan niet overschrijden van meer dan één van de drie hierboven vermelde criteria slechts gevolgen indien deze toestand zich voordoet gedurende twee opeenvolgende boekjaren (consistentiebeginsel). De gevolgen hiervan gaan in dat geval in vanaf het boekjaar dat volgt op het

¹ Artikel 1:28, § 1 WVV (VZW's & IVZW's); artikel 1:30, § 1 WVV (stichtingen). Voor meer informatie over de groottecriteria voor VZW's, IVZW's en stichtingen verwijst de Commissie naar CBN-advies 2019/12 – *Groottecriteria verenigingen en stichtingen - schema van de jaarrekening – begroting*, advies van 16 oktober 2019.

boekjaar gedurende hetwelk meer dan één van de criteria voor de tweede keer werden overschreden of niet meer werden overschreden².

B. Toepassingsgebied *ratione temporis*

5. Het WVV is in werking getreden op 1 mei 2019. Dit wetboek is op deze datum evenwel niet integraal in werking getreden voor alle VZW's, IVZW's en stichtingen. De verplichting om een jaarverslag op te stellen³ geldt bijgevolg niet voor alle VZW's, IVZW's en stichtingen gelijk, maar bestaat in functie van de datum vanaf wanneer het WVV op deze VZW's, IVZW's of stichtingen van toepassing wordt.

6. Bijgevolg moet er een onderscheid worden gemaakt naargelang de datum vanaf wanneer deze verplichting van toepassing is.

1. VZW's, IVZW's en stichtingen opgericht vanaf 1 mei 2019

7. Het WVV is op 1 mei 2019 in werking getreden voor de VZW's, IVZW's en stichtingen die zijn opgericht vanaf 1 mei 2019.

8. Indien de VZW, IVZW of stichting op balansdatum ten minste twee van de in artikelen 1:28, § 1 (VZW's en IVZW's) en 1:30, § 1 (stichtingen) WVV opgenomen criteria overschrijdt, dienen deze VZW's, IVZW's en stichtingen bijkomend bij de jaarrekening een jaarverslag op te stellen overeenkomstig artikelen 3:48 (VZW's en IVZW's) en 3:52 (stichtingen) WVV. Dit jaarverslag moet tegelijk met de jaarrekening worden neergelegd.

9. Voor VZW's en IVZW's die met hun bedrijf starten, worden voor de toepassing van de in paragraaf 1 vermelde criteria, deze cijfers bij het begin van het boekjaar te goeder trouw geschat. Indien uit deze schatting blijkt dat meer dan één van de criteria zullen worden overschreden gedurende het eerste boekjaar, moet daarmee voor dat eerste boekjaar meteen rekening worden gehouden conform art. 1:28, § 3 WVV.

10. De duur van het boekjaar van een VZW, IVZW of stichting die is opgericht vanaf 1 mei 2019, kan uitzonderlijk meer of minder zijn dan 12 maanden. In dit geval moet het criterium van de omzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde, beoordeeld worden in functie van de lengte van het boekjaar worden om te bepalen of de VZW, IVZW of stichting een jaarverslag moet opstellen⁴.

Voorbeeld 1

Een VZW wordt opgericht op 1 juni 2019 met een boekjaar gelijk aan het kalenderjaar. Op het ogenblik waarop de jaarrekening wordt vastgesteld, moet deze VZW een jaarverslag opstellen in geval zij op basis van de cijfers op balansdatum van haar eerste boekjaar (31 december 2019) een andere dan een kleine VZW is⁵.

² Artikel 1:28, § 2 (VZW's & IVZW's) WVV; artikel 1:30, § 2 (stichtingen) WVV.

³ Artikel 3:47, § 7, tweede lid, 3° en artikel 3:48 WVV (VZW's en IVZW's); artikel 3:51, § 7, tweede lid, 3° en artikel 3:52 (stichtingen) WVV.

⁴ Artikel 1:28, § 4 WVV (VZW's & IVZW's); artikel 1:30, § 2 WVV (stichtingen). Voor meer informatie hieromtrent, verwijst de Commissie naar randnummer 20 & 21 van CBN-advies 2019/12 – *Groottecriteria verenigingen en stichtingen - schema van de jaarrekening – begroting*, advies van 16 oktober 2019.

⁵ Artikel 1:28, § 1 WVV; de omzet moest worden herzien omdat het boekjaar van de VZW minder dan 12 maanden bedroeg (artikel 1:28, § 4 WVV).

2. VZW's, IVZW's en stichtingen die reeds bestonden vóór 1 mei 2019

2.1. « Opt-in »

11. Krachtens artikel 39, § 1, eerste lid van de wet van 23 maart 2019⁶, trad het WVV voor bestaande VZW's, IVZW's en stichtingen in principe in werking vanaf 1 januari 2020. Er werd evenwel de mogelijkheid geboden om de bepalingen van het WVV voortijdig toe te passen ("opt-in"), mits een statutenwijziging. Het WVV werd dan toepasbaar vanaf de dag van de bekendmaking van deze statutenwijziging in de *Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad*.

12. Indien een andere dan een kleine VZW, IVZW of stichting die tot een "opt-in" heeft besloten, dient het bestuursorgaan overeenkomstig artikel 3:48 (VZW's en IVZW's) of artikel 3:52 (stichtingen) WVV een jaarverslag op te maken dat gelijktijdig met de jaarrekening wordt neergelegd bij de Nationale Bank van België. De toetsing van de groottecriteria vindt plaats op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar.

Voorbeeld 2

Een VZW⁷ die op 6 januari 2006 werd opgericht met een boekjaar gelijk aan het kalenderjaar, beslist op 1 juni 2019 de bepalingen van het WVV voortijdig toe te passen.

Naar aanleiding van die "opt-in" zijn de bepalingen van het WVV van toepassing vanaf de dag van de bekendmaking van de statutenwijziging in de *Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad*. Op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar (31 december 2019) zag de VZW er als volgt uit:

- jaargemiddelde van het aantal werknemers: 55;
- jaaromzet, exclusief belasting over de toegevoegde waarde: 5.500.000 euro;
- balanstotaal: 1.850.000 euro.

In dergelijk geval moet het bestuursorgaan geen jaarverslag opstellen en gelijktijdig neerleggen met de jaarrekening over het boekjaar 2019. Op basis van de nieuwe criteria bepaald in artikel 1:28, § 1 WVV overschrijdt deze VZW op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar immers niet meer dan één van de criteria.

Voorbeeld 3

Een VZW⁸ die op 1 september 2005 is opgericht, beslist op 5 mei 2019 tot een "opt-in". Deze VZW voert een boekhouding anders dan per kalenderjaar, namelijk van 1 september N tot 31 augustus N+1.

Naar aanleiding van die "opt-in" zijn de bepalingen van het WVV van toepassing vanaf de dag van de bekendmaking van de statutenwijziging in de *Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad*. Op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar⁹, zijnde op 31 augustus 2019, zag de VZW er als volgt uit:

⁶ Wet van 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen, *BS*, 4 april 2019, 33239.

⁷ Deze VZW was een andere dan een kleine VZW volgens de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen.

⁸ Deze VZW was een andere dan een kleine VZW volgens de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen.

⁹ Het boekjaar van deze VZW vangt aan op 1 september en eindigt op 31 augustus.

- jaargemiddelde van het aantal werknemers: 50;
- jaaromzet, exclusief belasting over de toegevoegde waarde: 10.000.000 euro;
- balanstotaal: 5.000.000 euro.

In dit geval zal er gelijktijdig met de jaarrekening over het boekjaar dat start op 1 september 2018 en eindigt op 31 augustus 2019 een jaarverslag moeten worden neergelegd. Op basis van de criteria bepaald in artikel 1:28, § 1 WVV overschreed deze VZW op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar immers meer dan één van de criteria.

2.2. VZW's, IVZW's en stichtingen die reeds bestonden vóór 1 mei 2019 en die niet hebben besloten tot een "opt-in"

13. Het WVV is van toepassing vanaf 1 januari 2020 voor de VZW's, IVZW's en stichtingen die reeds bestonden vóór 1 mei 2019 en die hebben besloten het WVV niet voortijdig toe te passen. Vanaf 1 januari 2020 zijn de dwingende bepalingen van het WVV van toepassing en worden statutaire bepalingen die in strijd zijn met de dwingende bepalingen vanaf die dag voor niet geschreven gehouden.¹⁰ De aanvullende bepalingen worden slechts van toepassing in zoverre zij niet door statutaire clausules worden uitgesloten.¹¹

14. Aangezien artikelen 3:47, § 7, tweede lid; 3:48; 3:51, § 7, tweede lid en 3:52 dwingende bepalingen zijn, zijn deze van toepassing vanaf 1 januari 2020 voor de VZW's, IVZW's en stichtingen.

15. Om te bepalen of de VZW, IVZW of stichting al dan niet een jaarverslag moet opstellen, dient het bestuursorgaan bij vaststelling van de jaarrekening¹² te bepalen of de VZW, IVZW of stichting op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar meer dan één van de in artikelen 1:28, § 1 (VZW's en IVZW's) en 1:30, § 1 (stichtingen) WVV bepaalde criteria overschreed.

Voorbeeld 4

Een VZW¹³ die op 10 januari 2010 is opgericht met een boekjaar dat samenvalt met het kalenderjaar, kiest er voor het WVV niet voortijdig toe te passen. De dwingende bepalingen van het WVV zijn aldus vanaf 1 januari 2020 op haar van toepassing.

Vanaf 1 januari 2020 moet er door het bestuursorgaan een jaarverslag worden opgesteld indien het een andere dan een kleine VZW betreft zoals bepaald in artikel 1:28, § 1 WVV. Bij vaststelling van de jaarrekening moet het bestuursorgaan een jaarverslag opstellen indien de VZW op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar (31 december 2019) meer dan één van de in artikel 1:28, § 1 WVV bepaalde criteria overschreed.

De VZW zag er op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar als volgt uit:

- jaargemiddelde van het aantal werknemers: 30;

¹⁰ Wet van 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen, artikel 39, § 2, eerste lid.

¹¹ Wet van 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen, artikel 39, § 2, eerste lid.

¹² De vaststelling van de jaarrekening gebeurt onvermijdelijk na afsluiting van de jaarrekening. De vaststelling van de jaarrekening zal bijgevolg na 1 januari 2020 gebeuren.

¹³ Deze VZW was een andere dan een kleine VZW volgens de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen.

- jaaronzet, exclusief belasting over de toegevoegde waarde: 6.500.000 euro;
- balanstotaal: 4.625.000 euro.

Aangezien het een kleine VZW betreft zoals bepaald in artikel 1:28, § 1 WVV, moet er geen jaarverslag worden opgesteld¹⁴.

Voorbeeld 5

We hernemen de gegevens van voorbeeld 4. Hier zag de VZW er op balansdatum van het laatst afgesloten boekjaar echter als volgt uit:

- jaargemiddelde van het aantal werknemers: 55;
- jaaronzet, exclusief belasting over de toegevoegde waarde: 11.500.000 euro;
- balanstotaal: 2.000.000 euro.

Aangezien het hier een andere dan een kleine VZW betreft, moet het bestuursorgaan een jaarverslag opstellen overeenkomstig artikel 3:48 WVV. Dit jaarverslag moet gelijktijdig worden neergelegd met de jaarrekening bij de Nationale Bank van België.

¹⁴ VZW's, IVZW's en stichtingen die niet voor een *opt-in* hebben gekozen, passen de nieuwe bepalingen pas vanaf 1 januari 2020 toe. Voor de opstelling en neerlegging van de jaarrekening van 2019 zullen zij de oude modellen gebruiken (zie CBN-advies 2020/01 – *Neerlegging van de enkelvoudige jaarrekening bij de Nationale Bank van België: nieuwe modellen van de jaarrekening*, advies van 22 januari 2020).